

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-48>

УДК 338.48

Альбещенко Олексій Станіславович

кандидат економічних наук,
Миколаївський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9920-7049>

Вейц Аркадій Михайлович

доктор філософії,
старший помічник начальника відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти,
Військова академія (м. Одеса)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7454-1534>

Крічфалушій Михайло Володимирович

старший помічник начальника відділу забезпечення якості
освітньої діяльності та вищої освіти,
Військова академія (Одеса)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-0406-0452>

Oleksii Albeshchenko

Mykolayiv National Agrarian University
Arkadii Veits, Mykhailo Krichfalushii
Odesa Military academy

**СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНО-ГОТЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА ЙОГО ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ****SYSTEMATIZATION OF INDICATORS
OF DEVELOPMENT OF TOURISM AND HOTEL BUSINESS
AND ITS INFORMATION SUPPORT**

Анотація. У статті проведено ґрунтовний науковий аналіз розвитку туристично-готельного підприємства на основі систематизації показників розвитку туристично-готельного підприємства та його інформаційного забезпечення в умовах глобалізаційних трансформацій. Обґрунтовано теоретико-методологічні засади систематизації показників розвитку цього сектору в територіальних громадах, що включає упорядкування, класифікацію та аналітичне опрацювання ключових індикаторів, які комплексно характеризують його стан, тенденції та стратегічні перспективи. Визначено, що ідентифікація та структурування релевантних даних є необхідною передумовою для ефективного управління розвитком туристично-готельного підприємства, формування ефективних управлінських рішень щодо реалізації довгострокових стратегій сталого розвитку. Доведено, що систематизація показників функціонування галузі є не лише інструментом моніторингу її поточного стану, а й вагомим аналітичним механізмом для забезпечення адаптивності сектора до динамічних змін економічного середовища. У статті акцентовано увагу на необхідності впровадження системного підходу до аналізу ключових показників, що сприятиме підвищенню конкурентоспроможності туристично-готельного підприємства, інтеграції регіональних туристичних кластерів у глобальні економічні та культурні процеси, а також посиленню соціально-економічному розвитку територіальних громад. На основі проведеного дослідження визначено, що розвиток туристично-готельного підприємства на основі систематизації та аналітичного опрацювання його показників є важливим чинником забезпечення сталого економічного зростання регіональної і національної економіки в умовах глобалізаційних процесів.

Ключові слова: систематизація показників, туристично-готельне підприємство, територіальні громади, управління розвитком, інноваційні технології, інформаційне забезпечення, моніторинг.

Summary. The article carries out a thorough scientific analysis of the development of tourism and hotel business on the basis of systematization of indicators of development of tourism and hotel business and its information support in the context of globalization transformations. The theoretical and methodological foundations of systematization of indicators of development of this sector in territorial communities are substantiated, including the

ordering, classification and analytical study of key indicators that comprehensively characterize its status, trends and strategic prospects. It is determined that the identification and structuring of relevant data is a prerequisite for effective management of the development of tourism and hotel business, the formation of effective management decisions on the implementation of long-term sustainable development strategies. It is proved that the systematization of indicators of the industry's functioning is not only a tool for monitoring its current state, but also an important analytical mechanism for ensuring the sector's adaptability to dynamic changes in the economic environment. Attention is focused on the need to introduce a systematic approach to the analysis of key indicators, which will help to increase the competitiveness of tourism and hotel business, integrate regional tourism clusters into global economic and cultural processes, as well as enhance the socio-economic development of territorial communities. On the basis of the study, it is determined that the development of tourism and hotel business on the basis of systematization and analytical study of its indicators is an important factor in ensuring sustainable economic growth of the regional and national economies in the context of globalization processes.

Keywords: systematization of indicators, tourism and hotel business, territorial communities, development management, innovative technologies, information support, monitoring.

Постановка проблеми. У сучасних процесах реформ децентралізації розвиток туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах України набуває стратегічного значення, оскільки цей процес є одним із ключових чинників розвитку регіональної економіки. Туристично-готельний сектор не лише сприяє формуванню позитивного іміджу регіонів, але й відіграє важливу роль у підвищенні інвестиційної привабливості, а також у створенні нових робочих місць. Однак для досягнення ефективного розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах необхідно застосовувати системний підхід, що враховує індивідуальні особливості кожної громади.

У контексті реформування системи управління через децентралізацію, що відкриває нові можливості органів місцевого самоврядування, постає необхідність створення та впровадження ефективної моделі управління розвитком туристично-готельного підприємництва. Особливу роль у цьому процесі відіграє розробка стратегії розвитку туристично-готельного комплексу, що враховує специфіку та потреби кожної громади. Центральні та місцеві органи влади здійснюють ключову роль у реалізації державної політики щодо розвитку місцевих економік та регіонів, використовуючи різноманітні інструменти управління для створення сприятливих щодо розвитку туристично-готельної галузі у поєднанні з систематизацією показників та забезпеченням ефективного інформаційного супроводу, є важливою умовою для сталого розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах.

Одним із важливих інструментів ефективного управління розвитком туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах є систематизація показників його розвитку, інформаційне забезпечення та моніторинг, що включає в себе: збори та обробку статистичних даних про туризм і туристично-готельну індустрію (наприклад, через Державну службу статистики України);

- використання геоінформаційних систем для аналізу туристичних потоків та навантаження на інфраструктуру;

- розробка програмного забезпечення для готелів для автоматизації процесів бронювання, обслуговування та фінансової звітності.

«Систематизація показників розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах та його інформаційне забезпечення» – це комплексний процес упорядкування, класифікації та аналітичного опрацювання ключових індикаторів, що відображають стан, тенденції та перспективи розвитку туристично-готельного сектору на рівні територіальних громад. Він передбачає ідентифікацію та структурування релевантних даних для забезпечення ефективного управління та стратегічного планування. До таких показників належать обсяг та структура туристичних потоків, рівень завантаженості та продуктивності суб'єктів туристично-готельного підприємництва, фінансово-економічні показники (рентабельність, окупність інвестицій, середній чек), а також якісні аспекти, такі як рівень задоволеності клієнтів, стандарти обслуговування та конкурентоспроможність пропозицій. Важливу роль у розвитку туристично-готельного сектору відіграє інформаційне забезпечення, яке базується на застосуванні сучасних цифрових технологій та автоматизованих систем збору й обробки даних, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень і підвищенню ефективності розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах.

Систематизація показників розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах та його інформаційне забезпечення забезпечують комплексне розуміння тенденцій, закономірностей і динаміки розвитку галузі в сучасних умовах. Це, у свою чергу, створює основу для ефективного стратегічного планування, ухвалення обґрунтованих управлінських рішень і підвищення конкурентоспроможності туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах. Завдяки систематичному збору, аналізу та використанню достовірних даних стає можливим оптимізувати ресурси, прогнозувати розвиток ринку та впроваджувати інноваційні підходи у сфері туризму та гостинності.

Розробка та впровадження системи показників для оцінки розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах, а також забезпечення її ефективної інформаційної підтримки, повинні ґрунтуватися на комплексному підході, який враховує не лише економічні, але й соціальні аспекти, що прямо впливають на розвиток цієї галузі. Ключовими складовими цієї системи є рівень інноваційно-інвестиційної активності, який сприяє розвитку нових технологій і поліпшенню конкурентоспроможності, потенціал інфраструктури територіальних громад, що включає як фізичні, так і цифрові ресурси, а також екологічні фактори, які зумовлюють сталість і привабливість регіону для туристів.

У цьому контексті ефективне управління туристично-готельним підприємництвом у територіальних громадах неможливе без належного інформаційного забезпечення. Така система має надавати органам державної влади та місцевого самоврядування можливість здійснювати обґрунтоване планування та приймати своєчасні, ефективні рішення, спираючись на актуальні, точні й достовірні дані. Це дозволяє оперативно реагувати на зміни в ринкових умовах, оптимізувати ресурси та сприяти сталому розвитку туристичної інфраструктури в межах конкретної територіальної громади.

Інформаційне забезпечення та систематизація показників розвитку туристично-готельного підприємництва охоплюють комплексний процес збору, обробки та аналізу даних, що дає можливість підприємствам цієї галузі приймати обґрунтовані та ефективні рішення на основі достовірної та актуальної інформації. Реалізація цього процесу можлива за допомогою різноманітних методів, серед яких особливу роль відіграють сучасні інформаційні технології та програмне забезпечення. Вони дозволяють здійснювати збір статистичних даних, прогнозувати попит, здійснювати моніторинг ефективності діяльності суб'єктів туристично-готельного підприємництва, а також оптимізувати різноманітні аспекти їх роботи.

Такий підхід до систематизації показників і забезпечення інформацією сприяє оперативній адаптації суб'єктів туристично-готельного підприємництва до змін на ринку та кон'юнктури туристично-готельної галузі в умовах глобалізації. Це, у свою чергу, підвищує конкурентоспроможність суб'єктів туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах, сприяє ефективному управлінню розвитку та оптимізації їх туристичного потенціалу територіальних громад і забезпечує сталий розвиток місцевої економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливою складовою наукових досліджень щодо розвитку туристично-готельного підприємництва

в територіальних громадах є систематизація показників цієї галузі та забезпечення відповідного інформаційного супроводу. Особливу увагу в дослідженні приділено визначенню сутності поняття систематизації показників розвитку туристично-готельного підприємництва та його інформаційного забезпечення в умовах децентралізації та інших сучасних трансформаційних процесів, що впливають на розвиток цієї сфери в територіальних громадах.

На основі проведеного дослідження зазначено, що для ефективного управління розвитком туристично-готельного підприємництва важливо не лише впроваджувати інноваційні технології, а й розробляти комплексну систему показників, які чітко відображають динаміку розвитку суб'єктів туристично-готельної діяльності та сприяють ухваленню обґрунтованих рішень на різних етапах їхнього функціонування. Систематизація таких показників дає змогу отримати об'єктивні дані про стан туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах у процесі його розвитку.

Проблемні питання та напрями удосконалення процесу систематизації показників і їх інформаційного в сучасних умовах забезпечення знайшли своє відображення в роботах як вітчизняних, так і міжнародних дослідників. Серед таких науковців можна виділити низку вітчизняних вчених, які зробили вагомий внесок у розвиток цієї тематики.

Зокрема, Наталія Бакеренко досліджувала економічні аспекти туристичного підприємництва в Україні, зокрема, механізми фінансово-економічного управління в готельному бізнесі [1]. Богдан Мізюк зосередив увагу на проблемах організації туристичної інфраструктури та ефективності використання показників для оцінки розвитку туристично-готельних підприємств [2]. Мар'яна Колосінська та Євген Колосінський акцентували увагу на статистиці та моніторингу туристичних потоків, пропонуючи впровадження інноваційних підходів до інформаційного забезпечення галузі [3]. Юлія Ільєнко та Ганна Шершньова аналізували фінансово-економічні показники у сфері туризму, підкреслюючи їх роль у економічному розвитку регіонів [4]. Георгій Скляр, Людмила Дробиш та Лілія Вишневська у своїх працях зосереджували увагу на оцінці туристичних ресурсів та їх впливі на розвиток туристично-готельного підприємництва [5]. Григорій Бабій досліджував методи систематизації показників туристичної діяльності, особливо в контексті підвищення ефективності управлінських рішень у готельному бізнесі [6]. Ці вчені зробили значний внесок у розвиток методології систематизації показників, що сприяють ефективному управлінню туристично-готельним підприємництвом та вдосконаленню інформаційного забезпечення цієї галузі.

Водночас, на наш погляд, більш детального дослідження вимагають окремі аспекти систематизації показників туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах та його інформаційного забезпечення, які є критично важливими для ефективного управління розвитком цієї галузі. Розробка, впровадження та удосконалення методів систематизації показників розвитку туристично-готельного підприємництва та його інформаційного забезпечення дозволяють не лише створити умови для надання сучасного високоякісного обслуговування в туристично-готельній сфері, а й забезпечити сталий розвиток діяльності суб'єктів туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах.

Метою статті є аналіз процесів систематизації показників розвитку туристично-готельного підприємництва та його інформаційного забезпечення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туристично-готельне підприємництво є однією з ключових складових економічних систем багатьох країн, адже його розвиток має суттєвий вплив не лише на сферу надання послуг, але й на загальну економічну стабільність регіонів. Ця галузь характеризується багатогранним впливом на інфраструктуру, що включає розвиток транспортних мереж, комунікаційних систем та інших складових базових потреб, на залучення інвестицій, створення нових робочих місць, а також на культурне й соціальне збагачення суспільства.

У сучасних умовах глобалізації, що супроводжується як новими викликами, так і можливостями для національних економік, туристично-готельна галузь набуває великого значення не лише для економічного розвитку на локальному та національному рівнях, а й виконує роль важливого інструменту міжнародного співробітництва, сприяючи культурному обміну між країнами та народами. Таким чином, забезпечення сталого та ефективного розвитку туристично-готельного підприємництва є критично важливою умовою для забезпечення конкурентоспроможності країн в умовах сучасних глобалізаційних процесах, оскільки це дозволяє не лише підтримувати внутрішню економіку, але й активно інтегруватися в міжнародні економічні та культурні процеси.

Особливістю розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах є інтенсивна динаміка розвитку галузі, яка вимагає постійної адаптації до змінюваних умов, впровадження нових технологій, аналізу фінансових та економічних результатів. Таким чином, вдосконалення системи показників для оцінки ефективності діяльності туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах повинно включати комплексний підхід, що дозволяє не тільки оцінити економічні результати, але й вра-

хувати соціальний і екологічний вплив розвитку туристично-готельного підприємництва на розвиток суспільства та навколишнє середовище.

В умовах постійних змін та глобалізації національної економіки важливо мати доступ до актуальної, достовірної та систематизованої інформації, яка дозволяє своєчасно реагувати на зміни та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Така інформація повинна бути оброблена за допомогою передових методів аналізу та прогнозування, щоб забезпечити оперативне й ефективне прийняття рішень, спрямованих на оптимізацію ресурсів і підвищення ефективності діяльності суб'єктів туристично-готельної галузі. Для досягнення розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах необхідно впроваджувати сучасні методи збору та аналізу даних, зокрема використання великих даних (big data), аналітичних інструментів і програмного забезпечення для моніторингу діяльності підприємства. Ці технології дозволяють не лише оцінювати поточний стан туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах, а й здійснювати прогнозування майбутніх тенденцій, що є надзвичайно важливим для планування стратегії розвитку громад і регіонів.

Систематизація показників розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах є важливим і багатогранним процесом, що охоплює різні напрями, які безпосередньо впливають на ефективність діяльності суб'єктів туристично-готельної галузі в цілому. Це включає фінансово-економічні, соціальні, екологічні та технологічні критерії й показники, які разом утворюють, на наш погляд, комплексне відображення стану та динаміки розвитку галузі туризму в територіальних громадах.

1. Фінансово-економічні показники. Вони є основою для оцінки ефективності використання ресурсів, рентабельності та фінансової стабільності підприємств. Це може включати показники, такі як доходи від наданих послуг, витрати, прибутковість, рентабельність, ефективність використання капіталу та інші.

2. Соціальні показники. Ці аспекти включають вплив на місцеву громаду, зокрема створення робочих місць, забезпечення соціальної відповідальності підприємств, а також на рівень задоволення клієнтів. Важливим є також розвиток туризму як фактору соціальної інтеграції та культурного обміну.

3. Екологічні показники. У сучасних умовах сталого розвитку екологічний аспект є одним з найважливіших. До даних показників входить оцінка впливу туристичних і готельних підприємств на навколишнє середовище, зокрема використання ресурсів, зменшення викидів, впровадження екологічних стандартів і технологій.

4. Технологічні показники. Ці критерії охоплюють рівень інновацій, автоматизації та використання сучасних технологій у процесах управління підприємствами, забезпеченні клієнтського сервісу, маркетингу, а також у сфері енергоефективності та управлінських процесів.

Для належного управління цими аспектами не достатньо лише визначити відповідні показники; необхідно також забезпечити надійну систему їх моніторингу та аналізу. Це дозволить регулярно оцінювати ефективність діяльності суб'єктів туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах, своєчасно виявляти проблемні питання щодо здійснення діяльності та приймати відповідні коригувальні заходи. Моніторинг і аналіз показників діяльності суб'єктів туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах також допомагають розробляти стратегії розвитку, адаптуватися до змінюваних умов ринку та забезпечувати сталий розвиток підприємств у довгостроковій перспективі. Враховуючи зазначене, розробка і впровадження методів інформаційного забезпечення є надзвичайно важливим кроком для досягнення ефективного управління в туристично-готельному підприємстві. Вони повинні базуватися на новітніх технологіях збору, обробки та аналізу даних, що дозволяє отримувати точну, актуальну та достовірну інформацію. Ця систематизація показників розвитку туристично-готельного підприємництва та його інформаційне забезпечення є основою для прийняття як стратегічних, так і тактичних управлінських рішень, що важливо для адаптації до змінних умов ринку та оптимізації бізнес-процесів.

Розвиток туристично-готельної галузі має значний вплив на національну економіку, адже він стимулює зростання ділової активності та розширення виробничих потужностей у багатьох секторах національної економіки. Також важливо, що зростання туристичних потоків сприяє розвитку локальних ринків туристичних послуг, підвищенню конкуренції й стимулює створення і розвиток нових туристичних продуктів та послуг, що відповідають міжнародним стандартам. Це забезпечує не тільки економічні вигоди для підприємств, але й покращує якість обслуговування та стимулює впровадження інновацій та сучасних технологій в туристичній галузі [7, с. 48].

У процесі оцінки розвитку туристично-готельного підприємництва в Україні важливою складовою є визначення системи показників, які відображають різноманітні аспекти туристично-готельної діяльності. З огляду на це, можна виділити кілька основних груп показників, кожна з яких має своє значення для комплексної характеристики управління та розвитку туристично-готельного підприємства в територіальних громадах. Основною групою системи показників розвитку туристично-

готельного підприємництва в територіальних громадах є показники, що характеризують туристичний потенціал територіальних громад. Вони включають різноманітні природні, культурні та інфраструктурні елементи, які можуть бути використані для розвитку туристичної діяльності. До цієї категорії можна віднести:

1. Природні ресурси – охоплюють різноманітні географічні особливості, такі як ландшафти, природні об'єкти, рекреаційні зони, парки та водні ресурси, які здатні приваблювати туристичні потоки в територіальні громади. Важливою складовою є оцінка екологічного стану природних територій і їх здатності підтримувати сталий розвиток туристично-готельного підприємництва.

2. Культурно-історичні ресурси – охоплюють архітектурні пам'ятки, культурні об'єкти, музеї, історичні місця та заповідники. До них також належать місцеві традиції, свята та фестивалі, які можуть становити привабливість для туристичних потоків та сприяти розвитку культурного туризму.

3. Інфраструктурні ресурси – охоплюють наявність і стан об'єктів туристично-готельної інфраструктури, зокрема готелів, туристично-готельних та ресторанних комплексів, транспортних мереж та інших важливих елементів, які забезпечують комфорт і зручність для туристів.

4. Людський потенціал – визначає наявність висококваліфікованих кадрів, здатних забезпечити високий рівень туристичних послуг. Це включає фахівців у сфері обслуговування, гідів та менеджерів туризму, які відіграють ключову роль у розвитку туристично-готельної індустрії.

5. Кліматичні умови – охоплюють атмосферні та сезонні фактори, що визначають розвиток туризму в різних регіонах. Важливою складовою є також аналіз сезонності туристичних потоків, оскільки вона суттєво впливає на вибір напрямів подорожей та організацію туристичних послуг.

Показники, що оцінюють туристичні ресурси, включають також наступну класифікацію ресурсів:

1. Природні об'єкти: ландшафтні, бальнеологічні ресурси, зокрема лікувальні грязі та мінеральні води.

2. Історико-культурні об'єкти: археологічні пам'ятки, архітектурні комплекси, техногенні об'єкти.

3. Туристична інфраструктура: підприємства туризму, місця розміщення, транспортні послуги, заклади громадського харчування.

До групи показників фінансово-економічної діяльності суб'єктів туристично-готельного підприємництва:

1. Обсяг наданих туристичних послуг, зокрема доходи від їх реалізації.

2. Показники використання трудових ресурсів, такі як продуктивність праці та витрати на оплату праці.

3. Оцінка використання основних фондів (фондовіддача, оборотність оборотних коштів).

4. Собівартість туристичних послуг.

5. Прибутковість та рентабельність.

6. Фінансові показники, включаючи платоспроможність, ліквідність, фінансову стійкість, валютну самоокупність.

Показники моніторингу туристичного ринку включають:

1. Обсяг туристичних потоків: кількість іноземних та внутрішніх туристів.

2. Туристичні витрати: кошти, витрачені туристами в межах країни чи регіону.

3. Обсяг платних послуг, наданих підприємствами туристичної галузі.

4. Інші показники моніторингу, такі як середня заробітна плата в туристично-готельній галузі, рівень зайнятості населення та обсяг інвестицій.

Показники ефективності туристичної діяльності включають:

1. Кількість осіб, що працюють у сфері туризму.

2. Кількість туристичних підприємств.

3. Кількість туристів, яких обслуговують ці підприємства.

4. Показники ефективності діяльності підприємств, зокрема витрати на сторонні послуги.

5. Чистий прибуток та коефіцієнти покриття витрат і окупності.

Показники впливу туризму на національну економіку охоплюють:

1. Використання сателітних рахунків для визначення проміжного споживання, валової доданої вартості та витрат на кінцеве споживання.

2. Експорт та імпорт товарів, пов'язаних із туризмом.

3. Вплив на платіжний баланс і рух основного капіталу.

4. Туристичний мультиплікатор.

Загалом, застосування цих показників надає повну і структуровану картину розвитку туристичної галузі та її впливу на економіку країни. Згідно з рекомендаціями Всесвітньої туристичної організації (далі – WTO), оцінка економічної ролі туризму повинна здійснюватися через сателітні рахунки (*спеціальні статистичні рахунки, які доповнюють основну систему національних рахунків і надають додаткову інформацію про певні аспекти економіки, що не відображаються в основних рахунках. Вони використовуються для більш детального аналізу специфічних секторів чи явищ*), що базуються на національних рахунках і мають на меті визначення ступеня економічного внеску в туристично-готельну галузь. Згідно з методологічними поясненнями WTO, сателітні рахунки туристично-готельної галузі є структурою вимірювання, що базується на концепціях, визначеннях та класифікаціях системи національних рахунків. Вони розроблені з метою оцінки економічного внеску туристично-готельного підприємництва в національну економіку. Ці рахунки охоплюють всю економічну діяльність, пов'язану з туристично-готельним підприємництвом в країні, яка входить до національних рахунків. Вся така діяльність об'єднується в окремий рахунок, що є супутником основних національних рахунків [8, с. 48–49] (табл. 1).

Таблиця 1 – Групування та характеристика показників розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах: компоненти, пояснення та їх вплив

Група показників	Компоненти	Пояснення
1	2	3
1. Показники туристично-готельного потенціалу територіальних громад	Культурно-історичні ресурси	Архітектурні пам'ятки, культурні об'єкти, музеї, історичні місця, фестивалі, традиції
	Природні ресурси	Включають в себе ландшафти, природні об'єкти, рекреаційні зони, парки, водні ресурси. Оцінка екологічного стану та здатності підтримувати туризм
	Інфраструктурні ресурси	Туристичні підприємства, готелі, ресторани, транспортні мережі, заклади харчування
	Людський потенціал	Кваліфікація працівників: гіді, менеджери, фахівці в обслуговуванні туризму
	Кліматичні умови	Сезонність туристичних потоків, атмосферні умови (температура, опади)
2. Фінансово-економічні показники	Обсяг наданих послуг	Доходи від реалізації туристичних послуг
	Показники використання трудових ресурсів	Продуктивність праці, витрати на оплату праці
	Оцінка використання основних фондів	Фондовіддача, оборотність оборотних коштів
	Собівартість послуг	Витрати на виробництво та надання послуг
	Прибутковість та рентабельність	Прибуток, рентабельність підприємства
	Фінансові показники	Платоспроможність, ліквідність, фінансова стійкість, валютна самоокупність

Закінчення таблиці 1

1	2	3
3. Показники моніторингу туристичного ринку	Обсяг туристичних потоків	Кількість іноземних та внутрішніх туристів
	Туристичні витрати	Кошти, витрачені туристами в межах країни чи регіону
	Обсяг платних послуг	Обсяг послуг, наданих підприємствами туристичної галузі
	Інші показники моніторингу	Середня заробітна плата в туристичній галузі, рівень зайнятості, обсяг інвестицій
4. Показники ефективності туристично-готельного підприємництва	Кількість осіб, що працюють у сфері туризму	Число осіб, зайнятих у туристичному секторі
	Кількість туристичних підприємств	Число зареєстрованих підприємств
	Кількість туристів	Кількість клієнтів, що скористались послугами підприємств
	Ефективність діяльності підприємств	Витрати на сторонні послуги, оцінка витрат та результатів
	Прибуток та рентабельність	Чистий прибуток, коефіцієнт покриття витрат і окупності
5. Показники впливу туристично-готельного підприємництва на національну економіку	Сателітні рахунки	Проміжне споживання, валова додана вартість, витрати на кінцеве споживання, ВВП
	Експорт та імпорт товарів, пов'язаних з туризмом	Товари та послуги, що експортуються/ імпортуються в контексті туризму
	Платіжний баланс та рух капіталу	Вплив на платіжний баланс країни та рух основного капіталу
	Туристичний мультиплікатор	Вплив туризму на національну економіку через мультиплікаційний ефект

Джерело: створено автором на основі власного дослідження

Пояснення таблиці:

• **показники туристичних ресурсів** охоплюють всі природні, культурні та інфраструктурні фактори, що можуть бути використані для розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах. Вони є основою для створення туристичного продукту та забезпечення привабливості туристичних напрямів;

• **фінансово-економічні показники** дозволяють оцінити ефективність використання ресурсів, витрати та дохідність, що важливо для суб'єктів туристично-готельного підприємництва;

• **показники моніторингу туристичного ринку** оцінюють динаміку туристичних потоків в територіальних громадах та інші економічні показники;

• **показники ефективності туристично-готельної підприємництва** допомагають оцінити, наскільки ефективно суб'єкти цієї сфери здійснюють свою управлінську та економічну діяльність.

• **показники впливу туристично-готельного підприємництва на національну економіку** охоплюють зовнішні аспекти, такі як внесок туристично-готельного підприємництва в ВВП, експорт товарів і послуг та ефективність туристично-готельної галузі в платіжному балансі країни.

Ця таблиця дозволяє швидко оцінити основні ключові показники та зрозуміти, як вони взаємо-

діють для забезпечення сталого розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах.

Висновки. На основі проведеного дослідження зазначимо, що для ефективного управління розвитком туристично-готельного підприємництва важливо не лише впроваджувати інноваційні технології, а й розробити комплексну систему показників, які чітко відображають динаміку розвитку суб'єктів туристично-готельної діяльності та сприяють ухваленню обґрунтованих рішень на різних етапах їхнього функціонування. Систематизація таких показників дає змогу отримати об'єктивні дані про стан туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах у процесі його розвитку.

Одним із ключових елементів ефективного управління розвитком туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах є інформаційне забезпечення. Воно охоплює створення та використання системи збору, обробки, аналізу й передачі інформації про показники та результати діяльності.

Система інформаційного забезпечення має забезпечувати своєчасний доступ до необхідних даних для ухвалення управлінських рішень, підвищуючи їхню оперативність і точність. Вона повинна бути гнучкою, адаптивною до змін ринку та враховувати інноваційні технології, що сприя-

ють оптимізації управлінських процесів і підвищенню ефективності туристично-готельного бізнесу в територіальних громадах.

Впровадження сучасних інноваційних інформаційних технологій дозволяє автоматизувати процеси збору та аналізу даних, що, в свою чергу, значно підвищує ефективність прийняття управлінських рішень у сфері туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах. Система управління даними стає важливим інструментом для моніторингу та оцінки ефективності

діяльності суб'єктів туристично-готельної діяльності, а також для планування її подальшого розвитку. Використання таких інформаційних систем дозволяє оперативно отримувати актуальну інформацію, необхідну для коригування стратегічних та тактичних рішень. Таким чином, систематизація показників розвитку туристично-готельного підприємництва та його інформаційне забезпечення є ключовим чинником для забезпечення стійкого та успішного розвитку туристично-готельного підприємництва в територіальних громадах.

Список використаних джерел:

1. Бакеренко Н. П. Фінансово-економічний механізм управління діяльністю готельних підприємств: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Київ, 2012. 231 с.
2. Мізюк Б. М. Потенціал туристичних-готельних підприємств та кінетичний механізм його перетворення. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2021. № 65. С. 33–38. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-65-04>
3. Колосінська М. І., Колосінський Є. Ю. Система статистичних показників оцінювання туристичної сфери країни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. № 7 (2). С. 17–21.
4. Ільєнко Ю. І., Шершньова Г. В. Інноваційно-інформаційні аспекти розвитку підприємств туристичної галузі. *Інноваційна економіка*. 2013. № 6. С. 81–85.
5. Скляр Г. П., Дробиш Л. В., Вишневецька Л. І. Статистичні показники розвитку сфери туризму в Україні: напрямки вдосконалення та гармонізація з міжнародними стандартами. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 5 (77). С. 224–232.
6. Бабій Г. Я. Міжнародна економіка і зміни геоелектронічного простору. *Економічний простір*. 2017. № 124. С. 19–31.
7. Мазуренко О. К., Заворуєва О. С. Інформаційно-методичне забезпечення діяльності туристичної галузі в сучасних умовах. *Економічний аналіз*. 2016. № 1 (25). С. 45–50.
8. Заворуєва О. С. Удосконалення стратегії управління розвитком туристичної галузі України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Запоріжжя, 2019. 204 с.

References:

1. Bakerenko, N. P. (2012). *Finansovo-ekonomichnyi mekhanizm upravlinnia diialnistiu hotelnykh pidpriemstv* [Financial and economic mechanism of managing hotel enterprises] (PhD dissertation). Kyiv.
2. Miziuk, B. M. (2021). Potentsial turystychnykh-hotelnykh pidpriemstv ta kynetychnyi mekhanizm yoho peretvorennia [Potential of tourism and hotel enterprises and the kinetic mechanism of its transformation]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, no. 65, pp. 33–38.
3. Kolosinska, M. I., & Kolosynskyi, Ye. Yu. (2016). Systema statystychnykh pokaznykiv otsiniuvannia turychnoi sfery krainy [System of statistical indicators for assessing the country's tourism sector]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, no. 7 (2), pp. 17–21.
4. Ilyenko, Yu. I., & Shershnova, H. V. (2013). Innovatsiino-informatsiini aspekty rozvytku pidpriemstv turychnoi haluzi [Innovative and informational aspects of tourism enterprises development]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 6, pp. 81–85.
5. Skliar, H. P., Drobysh, L. V., & Vyshnevetska, L. I. (2016). Statystychni pokaznyky rozvytku sfery turyzmu v Ukraini: napriamy vdoskonalennia ta harmonizatsiia z mizhnarodnymy standartamy [Statistical indicators of tourism sector development in Ukraine: Directions for improvement and harmonization with international standards]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, no. 5 (77), pp. 224–232.
6. Babii, H. Ya. (2017). Mizhnarodna ekonomika i zminy heoeconomichnoho prostoru [International economy and changes in the geoeconomic space]. *Ekonomichniy prostir*, no. 124, pp. 19–31.
7. Mazurenko, O. K., & Zavoruieva, O. S. (2016). Informatsiino-metodychne zabezpechennia diialnosti turychnoi haluzi v suchasnykh umovakh [Information and methodological support for the tourism industry in modern conditions]. *Ekonomichniy analiz*, no. 1 (25), pp. 45–50.
8. Zavoruieva, O. S. (2019). *Udoskonalennia stratehii upravlinnia rozvytkom turychnoi haluzi Ukrainy* [Improvement of the strategy for managing the development of the tourism industry of Ukraine] (PhD dissertation). Zaporizhzhia. P. 204.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2025